

~~(A föld azóta is az Eszterházykat szolgálja, akik kiérdemelték,~~ **Eszterházyk** : *jelölje*

Szönci elmétködések

A föld azóta is az Eszterházykat szolgálja, akik kiérdemelték, hogy méltók legyenek a birtokra. És amíg ez a fajta elköteleződés a biztonságot adja, addig Szempecz titkát magának hagyja, hogy majd az arra méltónak feltárhassa.

Rideg volt a galántai kastélyban. A szél befújta a száraz leveleket a falak közé, és végig kergette őket a helységeken. Meg kéne már csinálni az üvegezést. Gondolta magában Szász Julianna, és azt is, hogy ez nem az ő dolga, ő csak üzenetet hozott az úrnak, hogy a ruha amit rendelt Bécsből, rongyokban jött meg, mert útközben, a portyázó törökök mindent elpusztítottak, ami az útjukba került. Még a lovakat is megették, szegény kocsis pedig csak azért menekült meg, mert jobban ismerte a Vág nádasát és a mocsaras környéket, lévén apai nagyapja a mocsarak őrzője, anyja pedig boszorkánysággal vádolt okos nő Somorjáról, és Szász Julianna férje.

- Ez választási csalás! Öt szavazattal elnyerte a nádori címet! Öt darab szavazat nem létezik! Esküszöm a Mindenható Istenre, hogy a Thurzók minden földi javát megszerzem, lerombolom, és végrendeletemben foganatosítom, hogy írmagjuk se maradjon! Én az Eszterházy névből fogalmat teremtek, hogy senki se merje megkérdőjelezni nemzettségünket!

Szász Júlianna úgy tapadt az egyik oszlop takarásába, hogy telt csípőjét, és vaskos tomporát fedő ruha fodra sem látszódott. Lélegzetét visszatartotta, rezzenni sem merészelt, fülét kinyújtotta, hogy minden szót és minden mondatot erősen belevéssen emlékezetébe.

- Hívasd az írnokot meg a jegyzőt, és menjen valaki Illésházy uramért, hogy megtehessem a szükséges lépéseket. A felcserhez lemegyek magam. Nem jó ez így ahogy vannak a dolgok.

Eszterházy Miklós akaratos ember volt. Nem ismerte az ellentmondást, főleg amióta felesége, Dersffy Orsolya, három éve elhunyt. Átvette felesége birtokait és fondorlatosságát, és egyetlen dolgot fogadott meg sírjánál, hogy ő lesz az Eszterházy család legkiemelkedőbb, leggazdagabb, és legbefolyásosabb tagja. Bármi

áron. A keserűség elvette kedvét, jóra valóságát. Mert az élet igazságtalan. Az életért még vallást is váltott, és a nyitott, tanult, egyszerű nemesből igazi agyafúrt és számító politikus lett.

Szász Julianna még mindig az oszlop mögött lapult, tudta nagyon jól, hogy nem jó ilyenkor az uraság szeme elé kerülni, és legfőképp azt is érezte lelke legmélyén, hogy amit most megtud, azt élete végéig cipelnie kell. Szász Julianna szívesen cipelt bármit, amiben megérezte a haszon szagát. És ami most itt történik a galántai kastély falai között, nagyon nagy kincset ér.

És miközben Gróf Eszterházy Miklós öfőméltósága levében főtt, a szempczi Thurzó kastélyban nagy készülődés folyt. Thurzó III. Szaniszló - immáron nádor - Lőcsére menet megpihent a kis kastélyban, hogy hivatalba lépése előtt végig gondolja a rá váró feladatokat.

Szempcz mezővárosa igazán megfelelő volt az ilyen kitérőkre. Jó megfigyelőállomás, sem folyóvize, sem kimagasló hegye nincs, útban Pozsony felé és Bécsbe, eldugottan harmincegy házával, szántóföldjeivel és erdeivel. Az erdők körülölelték a lakott részt, az utat is csak az ismerte erre, aki bejáratos volt. A kerülőút Boldogfa

felé Rétének vitte a vándort, az őrházig és tovább az Erdőhát felé. Perschitz Pétertől vásárolta meg a Thurzó család a kúriát és a hozzá tartozó birtokot, amit szépen átépítettek. Megnagyobbították a falakat, húztak rá egy szintet, kilátással Cseklészre. A környék lakosait szolgálta a város. Jókáról ide hordták az örölt lisztet a vásárra, a jegyző itt jegyezte be az adókat és itt esküdtek örök hűséget egymásnak a környékbeli szerelmesek. Ebben a kicsi, de összetartó közösségben megfért egymással a tót, a magyar, a német és a zsidó. A zsidók nem lakhattak városokban, így a szomszédos falukban volt közösségük, viszont boltjuk lehetett a város egyetlen utcájában. Három zsidó bolt: egy rőfös, egy hentes és a felcser szolgáltatta a környékbelieknek az árut és a szolgáltatást. A négyszázötvenhat lakosból ötven kiskorú, száz idős korú, kétszáz dolgozott a földeken, ötven a kastélyban és ötvenhat nem dolgozott. Akik nem dolgoztak, főként nők voltak. Ők látták el a háztartást, vagy gyerekeket neveltek, vagy valami testi nyavalya tartotta őket távol a munkától.

A török is elkerülte a várost, nem volt ott semmi látnivaló.

Pedig a legnagyobb fondorlatokat és harctéri manővereket itt

tervezték. Ebben a kis, eldugott, dombocskára épült kastélyban. Thurzó III. Szaniszló is többek között azért érkezett éjnek évadján, vállalva a törökök portyázásainak kellemetlenségeit útközben, hogy megvitassa Eszterházy Miklós taktikáit, mert tudta, hogy a báró nem hagyja annyiban a vereséget. Azt is tudta, hogy Thurzó Imre halála után a gróf szemet vetett a Thurzó vagyoni. Mit bánta ő hogy viszi-e vagy sem Nyáry Krisztinát, Thurzó Imre özvegyét, amíg Várday Kata erős kézzel fogja a birtokot és ha kell, beáldozza unokáit is, és ameddig ők összetartanak, addig Eszterházy nem kap semmit. Csak a nőt, Nyáry Krisztinát. Őt meg hadd vigye. Attól a vagyon még megmarad, gyámsági ágon.

Listhius Anna Rosina, Thurzó III. Szaniszló felesége kicsit kemény dió, aminek a cselédség látja kárát, de hát ő, mint újdonsült, kinevezett nádor nem tartózkodik otthon annyit, hogy erről számot vethessen. Itt Szempczen Anna Rosina nem keveredik összetűzésbe a helyiekkel, mert összetartó város ez, nem hagyják magukat a lakosok. Ha meg nekimegy egy-egy cselédnek, legalább rend lesz.

Így gondolkodott magában Thurzó III. Szaniszló, és másnap kipihenten, mint aki jól végezte dolgát, nekiült a reggelijének a kis kastély nagy termében.

Listius Anna Rosina kicsit álmosan ébredt. Hideg volt a kastélyban, a szolgálók pedig épp hozták a melegítőket, amit betettek a párnája és a dunyha közé, így még egy fertály órát maradni szokott a takarók között. Nem volt jó élete. A férje folyton úton, neki meg bujkálnia kellett vagy a törökök, vagy valamelyik fejedelem, most meg az Eszterházyak elől. Tudta, ha hites urával történik valami, ő marad az egyetlen a Thurzó birtokon, akit bármelyik ellenséges család megtámadhatja a vagyon megszerzéséért. Női ösztönei azt is tudatták vele, hogy azok bármire képesek. Az öreg Eszterházy. Ahogyan ő, nő léteére maga is bármire képes volt. Mire ez a gondolatsor megérlelődött benne, felmelegedett a takaró alatt, és ruhái készen álltak, hogy beléjük bújjon.

- Segíts felöltöznöm!

Anna Rosina megelégette a négy év börtönt Csejtén, igaz, Báthori Erzsébettel nem találkozott, csak átkopogtak egymásnak a vastag

falakon. Aztán hónapokig a Vöröskő tömlöcébe volt zárva, és mindezt csak azért, mert oly nagyon kívánta az együttlétet hites urával, és tudta a természet rendjét. Vince, az írnoka gyerekkorától olvasott neki távoli tájakról, átutazó vándorok könyveiből, kódexeiből, és a bibliából.

Mindkét bibliát elolvasta. A reformáció alapjait szolgáló őstörténetet és a katolizált változatot is. És egy dologban hitt. Hogy egy Isten van, még ha azt bármelyik vallás ki is sajátítja. Nem értett a férfiak hatalmi vágya miatt indított háborúkhöz, mert tudta, hogy női ösztöneit bármikor bevetheti, ha szüksége van valamire. És Anna Rosinának mindig szüksége volt valamire, aminek egyetlen alapja a szabadság és a korlátlan életvitel volt.

Dühét és kétségbeesését törte-zúzta maga körül. Nem fogadta el a kiszolgáltatottságot, ami a férjekkel együtt járt, nem értette saját maga gondolatait sem, neveltetése kőbe vésett rutinjait, a bezártságot, az élet mások által generált elvárásait. Imádta a bálakat, a fényűző fogadásokat, a színházat, a táncot, egész életében nevetgetett volna, szórakozhatott volna, ha a férfiak nem háborúznak folyton. Kezébe vette Perinna Boldizsár: Ötven szentséges elmelkődések című könyvét, és megpróbálta magát lenyugtatni.

Gróf Eszterházy Miklós ezen idő közben a felcsernél tett látogatásánál egyetlen dolgot jegyeztetett fel írnokával.

- Végy három szem csattanó maszlagot, seprúzanót két hajtását, pipacs mákját, keverd össze madársóskával és tedd rá az egészet a jérce megsütött tetejére, dísznek. Másnap és harmadnap lilaakác termésével főtt teával öblítsd le az étket. Negyedik nap hadd dolgozzon a testben a sok medicum. Reggelente cseppents tíz csepp farkasfüvet a tejbe, estelente pedig kerti rutát a borba.

Az írományt, amit Gróf Eszterházy Miklós lediktált írnokának, futárral küldte bizalmas emberének, Krizán Mihálynak, hogy majd adja oda Major Lőrincznének utasításait, aki majd tudja, hogyan járjon el. Major Lőrinczné a Thurzó család szepesi ágának szakácsnője volt, és Szász Julianna mostohalánya.

A lassú, kitervelt mérgezés 1622 június hó negyedikén reggel kezdődött, a szempczi kastély nagytermében.

Szász Julianna is szaladt ahogyan csak bírt a kastélyba és vitte a hírt, miszerint Illésházy és Eszterházy összeszövetkeztek a Thurzók ellen,

és mindent el fognak követni, hogy kiirtsák őket, és megszerezzék vagyonukat. Szaniszló Úr először magát féltette, majd feleségére gondolt aki olyan volt amilyen, de mégiscsak gyermekei anyja. Nem zárta be ő igaziból Anna Rosinát egyik várba sem, csak folyton zaklatott lelkét csillapította, ami mindig nyilvánosságra vágyott, és ez ezekben a háborús időkben nem megengedhető. Most meg aztán végkép vigyáznia kell, nyakukon a pestis, ezért úgy döntött, hogy felesége és gyermekei épsége érdekében ebben az elhagyatott kastélyban hagyja őket. Még pár átépítés csendben, titokban, bővítés a kényelem érdekében, aztán majd meglátjuk.

Úgy döntött, marad még egy napot, rendezte a majorság dolgait, beszélt a bíróval, kilovagolt a Szent Márton-i erdőbe, meglátogatta a jegyzőt, akitől megtudta, hogy Molnár Albert a heidenbergi fejedelem udvarába menet megállt szülővárosában, és hagyott Pintér Mártonnál általa frissen fordított bibliát. Ez egy kicsit dühítette, a tudta nélkül nem engedélyezett ő semmiféle reformációt, de a szempcziek már csak ilyenek. Hagyta, hadd lapozgassák földijük munkásságát, neki erre nem volt ideje, a nap végén bement hát a szomszédos kápolnába, és isteni segítséget kért az ördögi mesterkedések kivédéséhez.

A jérce frissen illatozott a nagyterem asztalán, már a látványától is megkordult a gyomra. Eszébe jutott, hogy egész nap nem evett, nekiesett hát a tálnak, Anna Rosina legnagyobb megbotránkozására.

Amikor 1637. június 6-án a boszorkánysággal megvádolt Listhius Anna Rosina megpróbálta bizonyítani ártatlanságát, az egyetlen tanúja Isten színe előtt Szász Júlianna, Eszterházy Miklós gróf parancsára épp Bécsben tartózkodott, ahol februárban meghalt II. Ferdinánd Habsburg-házból származó osztrák főherceg, aki német-római császár, német, magyar és cseh király, valamint III. Ferdinánd néven Ausztria uralkodó főhercege.